

Vuokkiniemi
Ponkalahti
 (ven. Pongaguba)
 Valtonen

Hei täältä Pohjanmaalta.Pauli,sinun viestit tulivat perille,mutta minä en saa niitä auki.Kone pyytää jotakin ohjelmaa avaamiseen.Ehkä saan kotiin paremmin ymmärtävän henkilön,että hän neuvosi,miten toimia tässä tapauksessa.Mutta katselin Ponkalahden karttoja,ja yhtäkkiä selvisi,miksi isäni oli käyttänyt Suomessa sukunimeä Valtonen .Hänen vanhempien kotitalo oli rakennettu Valtasenjärven rannalla.Kiitos! ¹

Valtonen Petri	Pon.V.1.	1
Valtonen Outi Petrinyttö	Pon.V.1.1.	1
Valtonen Anni Petrinyttö	Pon.V.1.2.	1
Valtonen Pekka Petrinpoika	Pon.V.1.3.	2
Valtonen Sandra Petrinyttö	Pon.V.1.4.	2
Valtonen Iro	Pon.V.1.	2
Valtonen Maria	Pon.V.1.	2
Valtonen Okahvie	Pon.V.1.	2
Valtonen Santeri	Pon.V.1.	2
Valtonen Pekka	Pon.V.1.	2
Valtonen Olga	Pon.V.1.	2
-----		2
Valtonen Ivan	Pon.V.1.	2
Valtonen Pekka	Pon.V.1.	2
-----		2
Valtonen Matro	Pon.V.1.	2
Valtonen Tatjana	Pon.V.1.	3
Valtonen Outi	Pon.V.1.	3
-----		3
Valtonen Vaseli	Pon.V.1.	3
-----		3
Valtonen	Pon.V.1.	3
Valtonen Teppo	Pon.V.1.1.	3
Valtonen Helmi Tepontyttö	Pon.V.1.1.1.	3
Huovinen Olga Tepontyttö	Pon.V.1.1.2.	4
Valtonen Alekski Teponpoika	Pon.V.1.1.3.	5
-----		5

Valtonen Petri **Pon.V.1.**
 Synt. 1879
Puoliso: Matro
 Synt. n. 1880

Lähde: ^{2, 3}

Valtonen Outi Petrinyttö **Pon.V.1.1.**
 Synt. n. 1905

Valtonen Anni Petrinyttö **Pon.V.1.2.**
 Synt. n. 1907

Valtonen Pekka Petrinpoika

Synt. n. 1909

Pon.V.1.3.**Valtonen Sandra Petrinyttö**

Synt. n. 1921

Pon.V.1.4.**Valtonen Iro**

Synt. n. 1871

Pon.V.1.

475) Iro Valtanen synt. 1871, Vuokkiniemen kunnassa, Ponkalahden kylässä, tullut Suomeen 05.02.1922.

476) Maria Valtanen synt. 1892, Vuokkiniemen kunnassa, Ponkalahden kylässä, tullut Suomeen 05.02.1922.⁴

Valtonen Maria

Synt. n. 1892

Pon.V.1.

20) Maria Valtanen, Sekatyöläinen. Synt. 1890, Karjalassa kotipaikka Vuokkiniemi, Suomessa viimeinen työpaikka Paltamo, rajan yli meno päivämäärä 6/4.24.⁵

Valtonen Okahvie

Synt. n. 1888

Pon.V.1.Lähde:⁶**Valtonen Santeri**

Synt. n. 1919

Pon.V.1.**Valtonen Pekka**

Synt. n. 1920

Pon.V.1.**Valtonen Olga**

Synt. n. 1921

Pon.V.1.**Valtonen Ivan**

Synt. n. 1893

Pon.V.1.

1/8-22 Valtanen Ivan 29 v. Vuokkiniemen pitäjämästä, Ponkalahden kylästä. Ouluun.

1/8-22 Valtanen Pekka 13 v. Vuokkiniemen pitäjämästä, Ponkalahden kylästä. Ouluun.⁷

Valtonen Pekka

Synt. n. 1909

Pon.V.1.**Valtonen Matro**

Synt. n. 1887

Pon.V.1.

18/4-22 Valtanen Matro 35 v. Vuokkiniemen pitäjämästä, Ponkalahden kylästä. Mieheensä luokse Kannukseen.

18/4-22 Valtanen Tatjana 16 v. Vuokkiniemen pitäjämästä, Ponkalahden kylästä. Kannukseen.

18/4-22 Valtanen Outi 13 v. Vuokkiniemen pitäjämästä, Ponkalahtien kylästä. Kannukseen.⁸

Valtonen Tatjana
Synt. n. 1906

Pon.V.1.

Valtonen Outi
Synt. n. 1909

Pon.V.1.

Valtonen Vaseli
Synt. n. 1889

Pon.V.1.

Metsäsissirykmentin 11 Pataljoonan Reservikomppania.
Sotilas. Waltanen Waseli 1889 Vuokkiniemi. Talonpoika. Naimaton.⁹

Valtonen
Puoliso: Ipatov Anni
Lapset: Teppo

Pon.V.1.

Ponkalahti

Valtonen Teppo
Ponkalahti
Synt. 1904

Pon.V.1.1.

Puoliso: Remu Mari Riiontyttö
(Maria Grigorjevna Remsu)
Synt.. 20.2.1905, Vuokkiniemi
Kuollut 11.12.1951
Lapset: Helmi, Olga ja Aleksi

Vuk.R.3.3.

Maria Grigorjevna Valtanen s. 20.2.1905, k. 11.12.1951.¹⁰

Äitini meni nuorena naimisiin, 17 vuotta oli ikää. Siskoni Helmi syntyi vuoden päästä. Sitä ennen isä oli vienyt äitini Ponkalahteen kotitaloonsa. Silloin oli jo kaikenlaisia kahakoita. Mummo ja ukki kävivät kylässä vauvan synnyttyä. Vuokkiniemeltä on 14 km sinne Ponkalahteen. Toisen kerran kun he tulivat kylään, Helmi oli jo puolivuotias.

Valtonen Helmi Tepontyttö
Synt. 14.01.1923, Ponkalahti

Pon.V.1.1.1.

Lähde: ¹¹, ¹², ¹³, ¹⁴, ¹⁵

Nasto-mummo rakasti lapsia, vaikka hänellä ei ollut omia. Mummo oli esittänyt asian äidille. Mari, anna tämä tyttö meille. Äitini siihen oli vastannut: "Milläpä työ häntä syötätte!" "Ka. samalla millä sinäkin, lehmän maidolla," He olivat jo kotona ollessa ajatelleet tätä asiaa.

Kun lähtivät Ponkalaudesta, niin tyttö selkään ja huiviin kietoivat. Ensin oli puhe, että vain vähäksi aikaa, mutta isompana ei **Helmi** lähtenyt isän ja äidin matkaan, Isä oli tukkityömaalla laskuttaja ja pari talvea paikassaan aina. Me toiset olimme isän matkassa, äiti, minä ja velipoika.

Kirjoittanut Oili Huovinen (os. Valtanen), Nasto-tädin miehen Risto Remsuntyttären tytär ja oli niillä kuin oma lapsi.

Tulivat yhdessä Karjalasta 1944 ja asuivat Pekka Mattisella Teuvalla.

Kuivajärvi**Huovinen Olga Tepontyttö**

(Olga Valtonen)

Synt. 04.08.1924, Ponkalahti

Kuollut 2008

Puoliso: Huovinen Mikko

Kuivajärvi

Pon.V.1.1.2.**Kuj.H.**

Ponkalahdessa sydänkesällä 4. elokuuta 1924 syntynyt Olga Tepontytär Huovinen (os. Valtonen) matkasi äskettäin tuonilmaisiin pitkän ja monivaiheisen elämän jälkeen. Hänet siunattiin Ämmänsaaren tsasounassa ja saatettiin Kuivajärven rannoille Kuikkaniemen kalmistoon.

Kuka oli Olga Huovinen? Hän oli aina lämpimästi hymyilevä ja pehmeä-ääninen mummo, jonka useimmat tunsivat nimellä Oili. Hän oli monen tietäjä ja taitaja, jonka muistikuvat rajan takaisesta Karjalasta olivat hyvässä järjestyksessä.

Niitä oli häneltä tiedustelemassa erityisesti kansanmusiikista tunnettu Tampereen yliopiston tutkija Erkki Ala-Könni. Niistä on hyvässä järjestyksessä myös Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistossa. Moni muukin lienee häneltä tietoja poiminut. Käsistään taitavana hän oli useasti nuorempia opastamassa karjalaisen naisen puvun teossa. Hänen aikaansaannoksiaan on myös museopöden kokoelmissa.

Oili-mummolla oli erityisen hyvät edellytykset kertoa vanhasta Vienan Karjalan kulttuurista. Hänen äitinsä oli laajaa Remsun sukua, vuonna 1906 syntynyt Mari Valtonen, os. Remsu. Isä oli 1904 syntynyt Teppo Valtonen ja hänen äitinsä Anni Valtonen, os. Ipatoff. Olgan lisäksi Marilla ja Tepolla oli kaksi lasta, vuonna 1923 syntynyt Helmi ja vuonna 1927 syntynyt Aleksis.

Mummo Nasto oli hyvä starinan sanoja – Nasto Remsu, os. Mattinen oli syntynyt 9.5.1882 Vuokkiniemellä. Ponkalahden jälkeen Oilin polku kulki muun muassa Vuokkiniemen, Vuonnisen, Enonsuun, Kalevalaan, Kenttijärvelle ja sitten taas Vuokkiniemeen Nasti-mummon kanssa.

Sodan aikana Olga ehti saapua Suomeen opiskelemaan ja tapasi heimolaisiakin lyhyellä Helsingin matkallaan. Surullisena syksynä 1944 hän matkasi kävellen ja karjaa ohjaten Vuokkiniemestä Kontiomäelle saakka.

Olga kävi Suomessa Lapinlahden sairaalassa mielisairaanhoidajakoulutuksen. Hän valmistui vuonna 1951 ja meni Nikkilän sairaalaan sijaiseksi. Vuonna 1953 hän siirtyi hoitajaksi Sotkamoon.

Puoliso löytyi Kuivajärveltä ja oli Mikko-nimeltään. Hän oli kirvesmies, hyvin taitava käsistään ja aina valmis muita auttamaan. Mikko oli syntyjään Hietajärven Huovisia. Pari avioitui vuonna 1954. Yhdessä he viljelivät Pienen Kuivajärven rannassa Niemen tilaa. Niemen Oilina hänet monet tunsivatkin. Perhe kasvoi kahdella työllä ja yhdellä pojalla. Ulla syntyi vuonna 1958, Risto vuonna 1959 ja Tanja vuonna 1961. Mieluisia vunukoitakin oli kaksi. He ovat poikia molemmat, Matti ja Teppo.

Välillä rakas Nasto mummo asui Kuivajärvellä Niemen talossa ja sittemmin Saavisen Taimin vinttihuoneessa.

Kuiva- ja hietajärveläisten suuri ponnistus oli 1980-luvulla vienalaisten häiden esittäminen Aino Junkkarin opastuksella. Oili-mummo valmisti tarvittavat asut ja esiintyi myös moriammen äitinä. Nuo hääät tallentuivat myös televisio-ohjelmaksi, joka on monella kirkkaana mielessä.

Oili Huovinen ehti nähdä myös sen ajan, että Vatiuksen kautta pääsi omalla kyydillä tapaamaan heimolaisia Vuokkiniemeen ja muuallekin. Tulijoita oli runsain määrin myös rajan takaa. Monet mennet siinä muisteltiin ja vuosikymmenten ikävää ja näkemisen iloa itkettiin.

Viimeiset vuotensa Oili eli Ämmänsaarella hyvissä voimissa, mutta palasi Niemeen kuin kesäinen muuttolintu. Viime kesänä hän kävi Vuokkiniemessä hyvästelemässä rakkaita maisemat, sukulaiset ja ystävät. Hän oli varannut mukaan joululahjakin tyttärilleen ja vunukoilleen.

Oili tuli toimeen omin neuvoin loppuun saakka. Hänen ei tarvinnut pitkään sairastaa. Hän pääsi siihen lepoon, jonka matkalainen ansaitsee pitkän tien kuljettuaan.

Pyhä Jumala, Pyhä Väkevä,
Pyhä Kuolematon, armahda meitä.

Valtonen Olga 4/8-24 Vuokkiniemi. Teuva, Mattinen.¹⁷

N:o 64. Luvanantoaika 7.9.43, Valtonen Olga, maanv. tr. synt. 4.8. -1924, Kotipaikka Vuokkiniemi.¹⁸

Olga Valtonen, Vuokkiniemi, 9 kpl.¹⁹

Keski-Savon kansanopistossa Otavassa opiskeli talvella 1923-1924 viisi Vuokkiniemen nuorta Anni ja Iida Filipoff, Ida ja Sakari Titoff sekä *Olga Valtonen*.²⁰

Olga Tepontytär Huovisen muisto kirjoitus Kainuun Sanomissa Sunnuntai 16. marraskuuta 2008.

Valtonen Aleksi Teponpoika

Pon.V.1.1.3.

Synt. 1927, Ponkalahti

Valtonen Anni, Vuokkiniemi.^{21, 22}

Valtonen Olga, Vuokkiniemi.²³

Valtonen Ville, Vuokkiniemi.²⁴

Lähdeluettelo:

¹ Sähköposti: Tanja Enberg 14.04.2010

² Kansalliarkisto: VpakAvustuskeskus/Vienan-Karjalan pakolaisten huoltotmk:n arkisto. (4/Ba 6) Jakopaikkojen pakolaisluettelot 1922 Suomussalmi.

³ Luettelo: Vienan Karjalan pakolaisista jotka ovat saaneet Valtion pakolaisavustuskeskuksen Suomussalmen varastosta avustusta 1/4-22 jakelussa à 15 p:än anoks.

⁴ Kansalliarkisto: VpakAvustuskeskus/Vienan-Karjalan pakolaisten huoltotmk:n arkisto. (4/Ba 6) Jakopaikkojen pakolaisluettelot 1922 Suomussalmi.

⁵ Luettelo: 1/4 – 15/4.24. Kainuun rajavartioston (S:salmen Raatteen) kautta Vienan-Karjalaan palanneista amnestian saaneista Karjalan pakolaisista.

⁶ Kansalliarkisto: VpakAvustuskeskus/Vienan-Karjalan pakolaisten huoltotmk:n arkisto. (4/Ba 6) Jakopaikkojen pakolaisluettelot 1922 Suomussalmi.

⁷ Valtion pakolaiskeskus IV Vienan-Karjalan Pakolaisten Huoltotoimikunta. Työpaikkoihin sekä välittömästi sijoitettut Vienan-Karjalan pakolaiset 1922 Ba 4

⁸ Valtion pakolaiskeskus IV Vienan-Karjalan Pakolaisten Huoltotoimikunta. Työpaikkoihin sekä välittömästi sijoitettut Vienan-Karjalan pakolaiset 1922 Ba 4

⁹ Vahtola, Jouko (2006), Viena Vapaaksi! Vuokkiniemi heimosodissa 1918-1922. s. 362. Teoksessa Tupenkolahuttajien mailla – Vuokkiniemi esihistoriasta toiseen maailmansotaan; (Toimittanut Paajaste, Kai, 2006.)

¹⁰ Hautamuistomerkki Vuokkiniemen hautausmaalla.

¹¹ Sota arkisto Pk. N:o 1088. Vuokkiniemen Lavrovin 1 ast koulun Oppilasluettelo alkaen v. 1930/31

¹² Sota arkisto Pk. N:o 1088. Vuokkiniemen Lavrovin 1 ast koulun 2 luokan oppilaat oppivuodelle 1932/33.

¹³ Sota arkisto Pk. N:o 1088. Vuokkiniemen Lavrovin 1 ast koulun 3 ryhmä oppivuosi 1933/34

¹⁴ Sota arkisto Pk. N:o 1088. Vuokkiniemen Lavrovin 1 ast koulun 4 Ryhmä oppivuosi 1934/35

¹⁵ Sota arkisto Pk. N:o 1088. Vuokkiniemen Lavrovin 1 ast koulun 5 Ryhmä oppivuosi 1935/36

¹⁶ Rytkölä Heikki; Olga Huovinen Kuivajärveltä, Karjalan Heimo n:o 11-12/2008, s. 166.

¹⁷ Suomeen 1944 siirtyneet vienankarjalaiset: syntymäaika ja -paikka sekä nykyinen osoite.

¹⁸ Kallio, Asmo; Sähköposti, 05.03.2006. Ohessa Vuokkiniemessä olevat siviilit syyskuussa 1943 (ja huoltoväkeä). Marginaaleissa on merkintöjä, että henkilöistä on luonnollisesti valokuvat, mutta niihin ei Sota-arkiston virkailijat osanneet antaa mitään vinkkejä. SA:n tuloluettelot T - 568/79)

¹⁹ Itä-Karjalan Sotilashallinto, Vienan Piiriesikunta N:o 735 / Valis. / VII. Koskee: Ristirahvas-lehden osoitteita. 21.10.42. 2/TL/MM. Vienan piirin Valistustoimisto lähettää oheisena luettelon henkilöistä, joille olisi lähetettävä Ristirahvas-lehti.

²⁰ Nevalainen, Pekka (2006), Mieron tiellä. s. 455. Teoksessa Tupenkolahuttajien mailla – Vuokkiniemi esihistoriasta toiseen maailmansotaan; (Toimittanut Paajaste, Kai, 2006.)

²¹ Karjalan Heimo n:o 3-4/1989, Keski-Savon kansanopisto (Otavan opisto) 1922-1923.

²² Karjalan Heimo n:o 3-4/1989, Keski-Hämeen (Oriveden opisto) 1923-1924.

²³ Karjalan Heimo n:o 3-4/1989, Keski-Savon kansanopisto (Otavan opisto) 1923-1924.

²⁴ Karjalan Heimo n:o 3-4/1989, Keski-Savon kansanopisto (Otavan opisto) 1923-1924.